

3) *kolovoz*: **Euharistija – gozba i zalog buduće slave**

Euharistija – gozba i zalog buduće slave

Molitva

Svome uskrsnom Gospodinu pjevajući himan *Na gozbu kralja Jaganjca*, Crkva slavi otajstvo njegove ljubavi i zahvaljuje mu na daru euharistijske gozbe. Neka ta pjesma bude danas naša hvala za taj besplatan neizmjerni dar koji smo primili.

Na gozbu kralja Jaganjca

Na gozbu kralja Jaganjca, u bijelom ruhu
idimo, kroz more prošav Crveno,
Vladaru Kristu pjevajmo.

U svojoj divnoj ljubavi, on pit nam daje
svetu Krv, ta ljubav tijelo njegovoko
svećenik prikazuje.

Od krvi se na vratima
strahovit plaši anđeo,
put u moru se otvara,
dušmana vali gutaju.

Naš vazam odsad Isus je,
vazmeno naše Janje on,
i čistim ljudskim dušama
neokaljani, čisti kruh.

O rajska žrtvo istinska,
što pako si pokorila,
što pretrgla si smrtni vez
i dar života donijela!

Nadvladav pako slavno Krist
barjake svoje razvija,
raj otvara i povlači
ko sužnja kralja tminskoga!

Da budeš vazda, Isuse,
veselje naše uskrsno,
preporođene izbavi
od grijeha smrti užasne.

Sva slava Ocu vječnomu
i uskrsnomu Sinu mu,
sa Tješiteljem Presvetim
u vječne vijeke vjekova. Amen.

Uvod u temu

Poučavajući vjernike o sakramentu euharistije, *Katekizam Katoličke Crkve* brojevima 1402–1405 kao zadnji, VII. naslov stavlja „Euharistija – 'zalog buduće slave'“. U tih pet brojeva riječ je o njezinoj eshatološkoj dimenziji (eshatologija – učenje o onome što je posljednje) dozivajući nam u pamet i srce istinu da smo na ovoj zemlji putnici kojima je u euharistijskom daru dana popudbina. Neka nas u produbljivanje ove teme uvedu riječi pape Benedikta XVI. iz postsinodalne apostolske pobudnice *Sacramentum caritatis – Sakrament ljubavi* u kojoj kaže:

„Euharistija: dar čovjeku na putu

Ako je istina da sakramenti pripadaju Crkvi koja hodočasti u vremenu prema punom očitovanju pobjede uskrslog Krista, ipak je istina i to da nam je, nadasve u euharistijskoj liturgiji, dān predokus eshatološkog dovršenja. Na putu prema tom dovršenju nalazi se svaki čovjek i svekoliko stvorenje (usp. Rim 8,19s). Čovjek je stvoren za istinsku i vječnu sreću, koju može pružiti samo Božja ljubav. No naša bi se ranjena sloboda izgubila kada već sada ne bi bilo moguće iskusiti nešto od budućega dovršenja. Uostalom, da bi čovjek mogao hoditi u ispravnom smjeru, potrebno je uputiti ga prema konačnom cilju. To krajnje određenje zapravo je sâm Krist Gospodin, pobjednik nad grijehom i smrću, koji se na osobit način uprisutnjuje u euharistijskom slavlju. Na taj način, premda 'pridošlice i putnici' (1 Pt 2,11) na ovome svijetu, u vjeri smo već dionici punine uskrsloga života. Euharistijska gozba, objavljujući svoju izrazito eshatološku dimenziju, dolazi u pomoć našoj slobodi u hodu.

Euharistijska gozba

Razmatrajući ovo otajstvo, možemo reći kako je Isus svojim dolaskom odgovorio na iščekivanje koje je tada bilo prisutno u izraelskom narodu, u cijelom čovječanstvu i u temelju samog stvaranja. Svojim je sebedarjem Isus označio nastup eshatološkog vremena. Krist je došao kako bi raspršeni Božji narod skupio u jedno (usp. Iv 11,52), jasno očitujući namjeru da sabere zajednicu Saveza, odnosno kako bi ispunio Božja obećanja dana ocima (usp. Jr 23,3; 31,10; Lk 1,55.70). Pozivajući dvanaesticu (što valja iščitavati u povezanosti s dvanaest izraelskih plemena) te povjeravajući im, uoči svoje otkupiteljske muke, zapovijed da slave njegov spomenčin, Isus je pokazao kako cijeloj zajednici koju je utemeljio želi prenijeti zadaću da u vremenu budu znak i oruđe eshatološkog okupljanja, koje je u njemu započelo. Prema tome, u svakom se euharistijskom slavlju sakramentalno ostvaruje eshatološko okupljanje naroda Božjeg. Euharistijska gozba za nas je stvarna anticipacija konačne gozbe. Tu su konačnu gozbu nagovijestili proroci (usp. Iz 25,6-9), dok je u Novom zavjetu ona opisana kao 'svadba Jaganjčeva' (Otk 19,7.9), koju valja slaviti u radosti zajedništva svetih.“²⁸

²⁸ Benedikt XVI., *Sacramentum caritatis – Sakrament ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 30-31.

Razrada teme

1402 *U jednoj molitvi Crkva kliče otajstvu Euharistije ovako: „O sveta gozbo na kojoj se Krist blaguje, slavi se spomen muke njegove, duša se napunja milošću i daje nam se zalog buduće slave“. Ako je Euharistija spomen Gospodnje Pashe, ako se pričešću s oltara „napunjamo svakim nebeskim blagoslovom i milošću“, to je Euharistija također predudioništvo u nebeskoj slavi.*

Govoreći o eshatološkoj dimenziji euharistije *Katekizam Katoličke Crkve* u broju 1402 prvo navodi drevnu molitvu Crkve koju vjernici rado mole pri pohodu euharistijskom otajstvu, ili pjevaju na misi za vrijeme pričesti, a u kojoj izražavaju vjeru da nam se u tom sakramentu daje 'zalog buduće slave'. „O sveta gozbo na kojoj se Krist blaguje, slavi se spomen muke njegove, duša se napunja milošću i daje nam se zalog buduće slave.“ – (lat.) *O sacrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius; mens impletur gratia, et futurae gloriae, nobis pignus datur.*

(Riječ „zalog“, lat. *pignus*, u svijetu prava i ekonomije, označava stvar, odnosno vrijednost koju dužnik daje vjerovniku za osiguranje njegova potraživanja. Ovdje bi tu riječ valjalo razumijevati više u njezinu prenesenom značenju, to jest kao „jamstvo“, „znak“, pa možda čak i „predokus“.) U navedenoj molitvi, kao i u rečenici koja se u tom broju nalazi nakon nje, spominju se prošlost, sadašnjost i budućnost. Molitva kaže da se na svetoj gozbi „slavi spomen muke“ Kristove – prošlost, da se na njoj „Krist blaguje“ i „duša se napunja milošću“ – sadašnjost te da nam se na njoj, i u njoj „daje zalog buduće slave“ – budućnost. U rečenici nakon toga pojašnjava se da je „Euharistija spomen Gospodnje Pashe“ – prošlost, „pričešću s oltara se 'napunjamo svakim nebeskim blagoslovom i milošću“ – sadašnjost, ali je „Euharistija također predudioništvo u nebeskoj slavi“ – budućnost. Tako bismo u ovom kontekstu gdje se spominju prošlost, sadašnjost i budućnost, a koje spominju i članci *Katekizma* koji slijede, mogli reći da je euharistijska gozba nadvremenski događaj u kojem je u otajstvenoj prisutnosti Krista sabrana sva povijest i sve stvorenje.

1403 *Na Posljednjoj večeri sam je Gospodin usmjerio pogled svojih učenika prema dovršenju Pashe u Božjem kraljevstvu: „A kažem vam: ne, neću od sada piti od ovog roda trsova do onoga dana kad ću ga – novoga – s vama piti u kraljevstvu Oca svojega“ (Mt 26,29). Svaki put kad Crkva slavi Euharistiju, ona se sjeća tog obećanja te upravlja pogled prema onome „koji dolazi“ (Otk 1,4). Ona vapi za njegovim dolaskom moleći: „Marana tha!“ (1 Kor 16,22), „Dodji, Gospodine Isuse!“ (Otk 22,20), „Neka dođe tvoja milost i prođe ovaj svijet!“.*

Iako je i u ovom članku *Katekizma* prisutna trodiobna podjela vremena: Gospodinove riječi na Posljednjoj večeri i sjećanje na Kristovo obećanje – povijest „svaki put kad Crkva slavi Euharistiju“, „ona se sjeća“ i „upravlja pogled“ – sadašnjost, ovdje je u većoj mjeri naglasak stavljen na ono što tek dolazi. Tako se spominje Isusov govor da će novi trsov rod sa svojim učenicima „piti u kraljevstvu Oca svojega“, pa Crkva u euharistiji svoj pogled upravlja prema budućnosti, prema „onome 'koji dolazi'“. Ta usmjerenost prema konačnom, prema

posljednjem, prema ispunjenju obećanja primljenog na Posljednjoj večeri nuka Kristove vjernike da mu nakon njegova odlaska Ocu vane riječima „Marana tha!“ , „Dođi, Gospodine Isuse!“ i „Neka dođe tvoja milost i prođe ovaj svijet!“.

1404 *Crkva zna da Gospodin, već sada, dolazi u Euharistiji i da je tu, među nama. No ta je prisutnost skrivena. Zato Euharistiju slavimo „čekajući blaženu nadu i dolazak Spasitelja našega Isusa Krista“, moleći da svi skupa vječno „uživamo u tvojoj slavi, u tvome kraljevstvu, kad otareš svaku suzu s naših očiju; gledajući tebe, Boga svoga, kakav jesi, bit ćemo zauvijek tebi slični i tebe ćemo bez kraja slaviti, po Kristu našem Gospodinu“.*

Dok sada – u sadašnjosti – u poniznoj zahvalnosti u euharistijskoj gozbi ispovijedamo vjeru u Kristovu prisutnost pod prilikama kruha i vina, istodobno ne zaboravljamo da je ta prisutnost skrivena i da nam je obećana i osigurana drukčija budućnost. Na tom putovanju, hodočašćenju prema budućoj slavi Crkva ne zaboravlja da joj pogled u nadi treba biti usmjeren prema ponovnom dolasku Spasitelja, prema vječnosti u kojoj nam Bog više neće biti skriven i stran i u kojoj ćemo ga slaviti bez prestanka.

1405 *Te velike nade, tj. novih nebesa i nove zemlje gdje prebiva pravednost, nemamo sigurnijeg zaloga i očitijeg znaka od Euharistije. Uistinu, kad god se slavi ovo otajstvo, „vrši se djelo našega otkupljenja“; „lomimo isti kruh koji je lijek besmrtnosti, ustuk protiv smrti, hrana da bi se zauvijek živjelo u Isusu Kristu“.*

U završnom članku ovog odlomka koji govori o euharistiji ispovijeda se vjera da je euharistija zalog i znak, i to najočitiiji, onoga što iščekujemo i prema čemu idemo, a to su nova nebesa i nova zemlja. Euharistija je predudioništvo, predokus onoga vječnog života na koji smo pozvani i koji nam je darovan u Isusu Kristu. No, ona je i hrana u sadašnjosti „lijek besmrtnosti, ustuk protiv smrti“.

U enciklici *Ecclesia de eucharistia* svetoga pape Ivana Pavla II. nalazimo odlomak koji razrađuje ovu tematiku.

„Usklik što ga narod izgovara nakon posvete darova zgodno se zaključuje pokazujući eshatološku usmjerenost koja označava euharistijsko slavlje (usp. 1 Kor 11,26): „tvoj dolazak iščekujemo“. Euharistija je težnja prema cilju, predokus punine radosti koju je Krist obećao (usp. Iv 15,11); u određenom smislu, ona je predokus raja, 'zalog buduće slave'. U euharistiji sve izražava pouzdano iščekivanje 'blažene nade i dolaska Spasitelja našega Isusa Krista'. Onaj koji se hrani Kristom u euharistiji ne mora čekati onozemni život da bi primio vječni život: *posjeduje ga već na zemlji*, kao prvinu buduće punine, kojom će biti zahvaćen čovjek u cjelini. U euharistiji, naime, primamo također jamstvo tjelesnog uskrsnuća na svršetku svijeta: 'Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan' (Iv 6,54). To jamstvo budućeg uskrsnuća proizlazi iz činjenice da je tijelo Sina Čovječjeg, dano za hranu, njegovo tijelo u svom proslavljenom stanju nakon uskrsnuća. S euharistijom, da tako

kažemo, blagujemo 'tajnu' uskrsnuća. Stoga s pravom sveti Ignacije Antiohijski naziva euharistijski kruh 'lijekom besmrtnosti, protuotrovom za smrt'.²⁹

U člancima pod brojevima 1406–1419 ukratko je sažet izneseni nauk *Katekizma* o sakramentu euharistije. Zadnji, 1419. članak ponovno razlaže eshatološku dimenziju euharistije.

1419 *Budući da je Krist prešao s ovoga svijeta k Ocu, u Euharistiji nam daje zalog buduće slave kod njega: sudjelovanje u svetoj žrtvi poistovjećuje nas s njegovim Srcem, podupire nam snage na putu života, budi čežnju za životom vječnim i već sada nas sjedinjuje s nebeskom Crkvom, s blaženom Djevicom Marijom i svima svetima.*

U taj članak uveden je i govor o sjedinjenju s nebeskom Crkvom i zajedništvu s Blaženom Djevicom Marijom i svecima koje se događa u euharistijskoj gozbi. Time je, pak, još jače istaknuta dimenzija zajedništva i eshatološkog okupljanja na konačnoj gozbi, odnosno na gozbi kralja Jaganjca.

Ovome članku iz *Katekizma* blizak je odlomak iz enciklike *Ecclesia de eucharistia* pod brojem 19:

„Eshatološka napetost koju je pobudila euharistija *izražava i učvršćuje zajedništvo s nebeskom Crkvom*. Nije slučajno da se u istočnim anaforama i u latinskim euharistijskim molitvama sa štovanjem uvijek spominju Djevica Marija, Majka našega Boga i Gospodina Isusa Krista, anđeli, sveti apostoli, slavni mučenici i svi sveci. To je vid euharistije koji zavređuje da ga se istakne: dok slavimo žrtvu Jaganjca, sjedinjujemo se s nebeskom liturgijom, pridružujući se onom beskrajnom mnoštvu koje viče iz svega glasa: 'Spasenje Bogu našem koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu!' (Otk 7,10). Euharistija je doista komadić neba koji se otvara na zemlji. To je zraka slave nebeskog Jeruzalema, koji probija oblake naše povijesti i baca svjetlo na naš put.³⁰

Zaključak

Neka nam za kraj ovoga govora o euharistiji ponovno posluže riječi svetoga pape Ivana Pavla II. kojima on zaključuje encikliku *Ecclesia de eucharistia*, a u kojima pronalazimo poticaj za zahvaljivanje na ovom velikom daru ljubavi Božje i molitvu da se ostvari nada koju iščekujemo te se u zajedništvu sa svecima nađemo za nebeskim stolom.

„Stupimo, draga braćo i sestre, *u školu svetaca*, koji su veliki tumači prave euharistijske pobožnosti. U njima teologija euharistije poprima sav svoj sjaj žive

²⁹ Ivan Pavao II., *Ecclesia de eucharistia*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003., br. 18.

³⁰ *Isto*, br. 19.

stvarnosti; postaje 'zarazna' i da tako kažemo 'grije naša srca'. Nadasve *slušajmo presvetu Mariju*, u kojoj se euharistijsko otajstvo pojavljuje, više no kod bilo koga drugog, kao *otajstvo svjetla*. Gledajući u nju, upoznajemo *preobražavajuću snagu koju posjeduje euharistija*. U njoj vidimo svijet obnovljen u ljubavi. Promatrajući je uznesenu dušom i tijelom na nebo, vidimo kako se pred nama otvara komadić 'novog neba' i 'nove zemlje', koji će se pojaviti o drugom Kristovu dolasku. Ovdje na zemlji euharistija je njihov zalog i, u određenom smislu, predokus: '*Veni, Domine Iesu*', 'Dođi Gospodine Isuse' (Otk 22,20).

U skromnim znakovima kruha i vina, pretvorenima u njegovo tijelo i u njegovu krv, Krist kroči s nama, kao naša snaga i naša popudbina, i osposobljava nas da postanemo za sve svjedoci nade. Ako pred tim otajstvom razum kuša svoju ograničenost, srce prosvijetljeno milošću Duha Svetoga jasno vidi odgovor na to pitanje uranjajući u klanjanje i bezgraničnu ljubav.

Neka nas nadahnu osjećaji svetoga Tome Akvinskog, najvećeg teologa i zanesenog pjesnika Krista u euharistiji, i dopustimo da se i naša duša okrene nadi razmatranja toga cilja, prema kojem naša srca čeznu u svojoj želji za radošću i mirom:

*'Bone pastor, panis vere,
Iesu, nostri niserere...'*

*'Dobar Pastir, pravo jelo,
smiluj nam se, Janje bijelo,
daj nam hranu, svoje tijelo,
brani, vodi stado cijelo
k strani žića blaženog.*

*'Silni Bože, što nam jesti
na zemaljskoj daješ cesti:
daj nam gore s tobom sjesti,
među svece ti nas smjesti
u nebu kod stola svog.'³¹*

Pitanja za razgovor

- Koliko su naše euharistije slavljaja onih koji vjeruju da je Krist živ i da ih okuplja na svoju gozbu?
- Gdje se može vidjeti da nas euharistija preobražava i suobličuje Kristu?
- Koliko je euharistija za nas uistinu izvor i vrhunac crkvenoga života?
- Koliko smo svjesni da je zajedništvo u euharistiji nezaobilazna datost i koliko se to među nama može vidjeti?
- Koje oblike euharistijske pobožnosti njegujemo?

³¹ Isto, br. 62.

- Kako zamišljamo nebesku gozbu i život vječni?

Literatura

- Benedikt XVI., *Sacramentum caritatis – Sakrament ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.
- Bonaventura Duda, Euharistija – čin Božjega naroda (I), u: *Bogoslovska smotra*, 51 (1981.)1, str. 18–30.
- Bonaventura Duda, Euharistija – čin Božjega naroda (II), u: *Bogoslovska smotra*, 52 (1981.)2, str. 167–183.
- Ivan Pavao II., *Ecclesia de eucharistia*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003.
- Tomislav Janko Šagi-Bunić, Eshatologija Drugog vatikanskog koncila, u: Tomislav Janko Šagi-Bunić, *Vrijeme suodgovornosti. Knjiga prva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1981., str. 369-392.
- Tomislav Janko Šagi-Bunić, Kršćanskoj je nadi eshatologija bitna, u: Tomislav Janko Šagi-Bunić, *Vrijeme suodgovornosti. Knjiga prva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1981., str. 412-424.

Koga zanima više:

- Fabrice Hadjadj, *Raj na vratima. Ogled o radosti koja uznemiruje*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.